

MARC VANDEPUT BELEIDSVERKLARING 2012

1. Economie	7
2. Europese en internationale samenwerking ...	29
3. Landbouw en plattelandontwikkeling	36

COLOFON

EEN UITGAVE VAN
Marc Vandeput, gedeputeerde

COÖRDINATIE
kabinet gedeputeerde Marc Vandeput

REDACTIE
Afdeling Economie en Internationale Samenwerking
POM-ERSV Limburg
kabinet gedeputeerde Marc Vandeput

EINDREDACTIE
Marc Vandeput

GRAFISCH ONTWERP, TYPOGRAFIE & COVERBEELD
Dion Boodts – Grafische producties,
Informatie en Communicatie, provincie Limburg

FOTOGRAFIE
Robin Reynders – Grafische producties,
Informatie en Communicatie, provincie Limburg
Lucas Daniëls

LETTERTYPES
Auto2 (Underware), Fresco (Fred Smeijers)

1. Economie	7
1.1. Ruimte om te ondernemen	7
1.2. Economische speerpunten	13
Logistiek	13
Life Sciences/Zorgeconomie	15
Clean Technology	17
1.3. Lokale economie	18
1.4. Innovatie en creatieve economie	22
1.5. Arbeidsmarktbeleid	23
1.6. Sociale economie en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	27
MVO	28
2. Europese en internationale samenwerking	29
2.1. Maximaal inspelen op de opportuniteiten voor Limburg binnen de Europese programma's. 29	
EFRO-Vlaanderen 2007-2013	30
Interreg – Euregio Maas-Rijn	30
Interreg – Grensregio Vlaanderen-Nederland	31
2.2. Verhogen van het sociaaleconomische potentieel van Limburg door het versterken van strategische partnerschappen	31
Bilaterale Samenwerking	31
Euregio Maas-Rijn	32
Europaproof Bestuur	33
Technologische Topregio	34
Europe Direct	35
3. Landbouw en plattelandontwikkeling	36
3.1. Verhogen van de slagkracht en het innovatief vermogen van de land- en tuinbouw in Limburg	36
Ruimtelijk kader	36
Kennisontwikkeling en innovatie	38
Verbreding en diversificatie	40
Promotie	41
3.2. Versterken van de sociale en economische leefbaarheid op het Limburgse platteland ..	44

1. Economie

Anno 2011 is het duidelijk dat de jaren van automatische economische groei definitief voorbij zijn. Onder impuls van de tweede bankencrisis zijn de Limburgse sociaaleconomische actoren zich bewust van een noodzakelijk antwoord op de **Europese uitdagingen zoals het optrekken van het onderwijsniveau, minder sociale uitsluiting en armoede, meer werkgelegenheid, innovatie en een groene economische groei**. Een degelijk antwoord op die uitdagingen is nodig om onze welvaart te behouden. Die zijn echter te groot en alomvattend om dat alleen te kunnen doen. Het is daarom dat de Europese Raad drie prioriteiten bepaalde voor Europa tegen 2020: slimme, duurzame en inclusieve economische groei. Dat betekent een goed geschoold en innovatief Europa dat ook in de toekomst over voldoende concurrentievermogen beschikt om zich te meten met de rest van de wereld en dan vooral de groeilanden. Om onze welvaart betaalbaar te houden, moeten er ook meer mensen aan het werk.

De Europese ambitie krijgt een Vlaamse vertaling met 'Vlaanderen in Actie' en een provinciale invulling met de visietekst 'Limburg 2.24'.

1.1. Ruimte om te ondernemen

De profilering van Limburg als een regio met sterke infrastructurele vestigingstroeven vereist in eerste instantie de beschikbaarheid van voldoende, goede uitgeruste, moderne en duurzame infrastructuur voor en van het bedrijfsleven. Met een reserve van bijna 1 000 ha bedrijventerreinen positioneert Limburg zich nu reeds als een sterke en unieke investeringslocatie in Vlaanderen en West-Europa. De gebieden die binnen de contouren van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) ontwikkeld kunnen worden, leveren, samen met het gloednieuwe Kristalpark III (Lommel - 300 ha) - dat op 20 juni 2011 officieel werd geopend - hierin een bijzondere bijdrage.

Het **ENA** is een prioritair kader waarbinnen de Vlaamse Regering gerichte plan- ningsactiviteiten ontplooit en coördineert voor het realiseren van de nodige ijzeren voor- raad aan bedrijventerreinen. Deze planningsinitiatieven moeten het mogelijk maken om aanbodtekorten, vooral in West-Limburg, weg te werken en om de logistieke bedrijvig- heid in Limburg verder uit te bouwen.

POM Limburg en POM Antwerpen zijn opdrachtgevers voor de opmaak van de globale plan-MER die in de opmaak voorziet van een plan-MER op programmaniveau én in de opmaak van gebiedsgerichte plan-MER's voor een aantal terreinen waarvoor de Vlaamse Regering in haar beslissing d.d. 23.04.2004 bijkomend onderzoek heeft gevraagd. Dergelijk gedetailleerd en gebiedsgericht onderzoek moet de Vlaamse Rege- ring toelaten om via een bijkomende beslissing al dan niet in te stemmen met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen voor deze specifieke zoekzones. Voor het dossier Zolder-Lummen-Zuid is in de loop van 2011 bijkomend detailonderzoek uitgevoerd. Het finaliseren van de globale MER-studie kan pas nadat de resultaten van dit bijkomend onderzoek gekend en geïntegreerd zijn. In een tweede onderzoekstraject worden voor een aantal nog te bestemmen terreinen een plan-MER of ontheffingsdossiers op gebied- sniveau opgesteld. De onderzoeken voor de gebieden Tervant, Genk Zuid-West en Termien worden dit jaar voltooid en overgemaakt aan de Vlaamse dienst MER, die de studies al dan niet goedkeurt. Het is vervolgens aan de Vlaamse Regering om een beleidsbeslissing te nemen m.b.t. een mogelijke bestemmingswijziging, waarna een terreinontwikkeling, middels de nodige terreinverwerving, de opmaak van praktische inrichtingsstudies en -plannen kan worden aangevat.

Voor de terreinen Genenbos, Zwartenhoek en Ravenshout-Noord nadert de fase van de terreinontwikkeling. Na de (minnelijke of gerechtelijke) verwervingsprocedure wordt in 2012 per terrein de inrichtingsvisie verfijnd, de gedetailleerde infrastructurele ont- werpen opgemaakt en de bouwvergunning aangevraagd. Verwacht wordt dat de infra- structuuraanleg in de tweede jaarhalf van 2012 op onderstaande terreinen kan starten.

Bedrijventerrein Genebos (Ham-Tessenderlo): POM Limburg ontwikkelt samen met LRM en de gemeentebesturen Ham en Tessenderlo een inbreiding van het bedrijven- terrein Ravenshout. POM Limburg beschikt sinds het voorjaar 2011 over de onteige- ningsmachtiging. Na de minnelijke of gerechtelijke grondverwerving kan een beslis- sing over de finale ontwikkelingsstructuur en visie worden genomen. Vervolgens zullen de technische studies worden aangevat en de bouwvergunning worden aan- gevraagd. De werken op het terrein worden medio 2012 voorzien. De ontwikkeling van het terrein wordt uitdrukkelijk gekoppeld aan de herstructurering van het aan- sluitende deelgebied Ravenshout (oppervlakte van ca. 80 ha). Via deze koppeling

worden de opbrengsten gegenereerd uit de ontwikkeling van Genebos geïnvesteerd in het deelgebied Ravenshout, om zo een oplossing te bieden voor problemen op het vlak van versnipperd ruimtegebruik, zonevreemde woningen, infrastructuurknelpun- ten en verloedering van het openbaar domein.

Bedrijventerrein Zwartenhoek (Ham): De minnelijke onderhandelingen voor het ver- werven van de gronden binnen het projectgebied worden eind dit jaar afgrond. Voor een aantal eigenaars is de gerechtelijke procedure opgestart. In het najaar 2011 is opdracht gegeven om de technische en infrastructurele studies voor het projectgebied aan te vatten. In de loop van 2012 kan de bouwvergunning worden aangevraagd.

Bedrijventerrein Ravenshout-Noord (Beringen): Het Gewestelijke RUP voor de uitbreidingszone Ravenshout-Noord werd in februari 2008 definitief vastgesteld. Het GRUP vormt een uitbreiding met bruto 23 ha van het reeds bestemde industriegebied Ravenshout (18 ha, ten noorden van het Albertkanaal). Het nieuwe gedeelte heeft de bestemming 'gemengd regionaal bedrijventerrein' gekregen. Voor het reeds bestemde deel wordt voorzien dat de nadruk gelegd wordt op de watergebonden potentie. Zodoende kan een zone van ca. 41 ha ontwikkeld worden. De minnelijke onderhandelingen voor het verwerven van de percelen worden begin 2012 afgerond. Na het finaliseren van het technische ontwerp en de opmaak van het bouwvergun- ningsdossier kan de vergunning in het eerste kwartaal van 2012 worden aangevraagd. Na goedkeuring van het dossier en de selectie van een aannemer kunnen de werkzaamheden aanvangen in de loop van 2012.

Naast het ENA vormt de zogenaamde **Kempische As**, gevormd door een aantal krachti- ge zelfstandige sociaaleconomische clusters, een tweede infrastructuur met interna- tionaal prominente chemische en industriële maakindustrie. Van west naar oost wordt de as gevormd door een energie/materialen onderzoekscluster (Het Europees Institute for Reference Materials and Measurements - IRMM, het Studiecentrum voor de Toepas- singen van Kernenergie SCK-CEN, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek - VITO) gelegen tussen Geel en Mol. Een tweede cluster betreft de kwartzandwinning van Sibelco en de daarmee verband houdende glasindustrie te Mol en Lommel. De derde grote cluster is opgebouwd rond de automotive met het testcentrum van Ford Lommel en de Ford-vestiging te Genk. Tot slot kan een vierde cluster worden afgebakend rond de drie Nyrstar plants te Balen, Overpelt en Budel. In aanvulling hiervan is in Budel Nedzink gevestigd en in Overpelt Galva Power. In het kader van de ruimtelijke economie dienen de kansen voor een sterke herpositionering in de high-techregio Eindhoven-Aken-

Hasselt-Leuven met sterke kennisinstellingen en R&D-parken te worden benut. Tevens kan deze as een sterke rol vervullen in de grensoverschrijdende logistieke ontwikkeling.

Naast planning en ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen wordt in 2012 ook verder aandacht besteed aan het **efficiënt ruimtegebruik** van de bestaande economische ruimte. De **onderhandelingsteams**, die sinds 2008 actief zijn, trachten via overleg en onderhandeling met de eigenaars, onbenutte bedrijventerreinen of percelen te re-activeren. De voorbije drie jaar is dankzij deze aanpak 243 ha bestaande economische ruimte opnieuw op de markt gebracht. Op vraag van het Agentschap Ondernemen wordt volgend jaar een nieuw actieprogramma uitgewerkt. In de efficiënte en effectieve vermarkting van bedrijventerreinen speelt ook het vernieuwde **‘Informatieportaal bedrijventerreinen’** een belangrijke rol. De ontwikkeling van dit nieuwe informatieportaal verbetert de monitoring van bedrijventerreinen, vrije percelen en beschikbaar vastgoed. Een eerste variant van de tool wordt in het najaar van 2012 online beschikbaar gesteld en richt zich op kandidaat-investeerders en kandidaat-vestigers. De website verschaft rechtstreekse updatemogelijkheden aan terreinbeheerders en integreert informatie over vrijstaand bedrijfsvastgoed.

Ook de geplande acties inzake de **revitalisering en herstructurering** van verouderde of vervuilde bedrijventerreinen past in het streven naar een efficiënt gebruik van de beschikbare economische ruimte. De inrichting van de uitbreidingszone Genenbos is gekoppeld aan de herstructurering van het terrein Ravenshout-Genenbos. Verder worden voortrajectstudies voor de herstructurering van Jagersborg, Oude Bunders, bedrijventerrein Opglabbeek en Nolimpark begeleid.

De ontwikkeling en inrichting van nieuwe bedrijventerreinen schaaft zich volledig in in de principes van **duurzame ontwikkeling** en in de provinciale klimaatdoelstellingen. Om de duurzaamheid van de bedrijventerreinen te meten is in het kader van het Interreg EMR-project ‘Sustainable Industrial Sites’, in samenwerking met het Centrum Duurzaam Bouwen (CeDuBo) een objectief waarderingsinstrument ontwikkeld. Dit meetinstrument kan vanaf volgend jaar effectief als waarderingsinstrument ter beschikking worden gesteld voor een analyse van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen.

Via het project **‘ECO2PROFIT’** wordt een bijdrage geleverd aan het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen op bedrijventerreinen in de Grensregio Vlaanderen-Nederland. Bedrijven worden gestimuleerd om CO₂-reducerende maatregelen te nemen door de mogelijkheden van bedrijfssamenwerking te benutten. In 2012 vindt een groepsaankoop rond PV-panelen plaats, gevolgd door een groepsaankoop van groene elektriciteit. Vanaf 2012 kunnen ondernemers die zich willen vestigen op nieuwe bedrijventerrein ook gebruik maken van het aanbod om hun bedrijfsgebouw te laten screenen op vlak van duurzaamheid. Verder zal POM Limburg via het project ontwikkelaars en beheerders van

bedrijventerreinen stimuleren om CO₂-reductiemaatregelen op de agenda te plaatsen bij nieuwe en bestaande terreinen. Onderzoek naar uitwisseling van restwarmte, warmtekrachtkoppelingprojecten, energieopwekking via biomassa of windmolens en een duurzame invulling van slibstorten staan verder in de planning.

Met het project **‘Bedrijventerreinmanagement’** wordt interbedrijfssamenwerking gestimuleerd en bedrijventerreinmanagement verder toegepast. Inter-bedrijfssamenwerking kan - op schaal van een bedrijventerreinen - op verschillende vlakken belangrijke besparingen en economische voordelen opleveren. De pijlers waar in 2012 rond gewerkt zal worden zijn: groenonderhoud op publiek en privaat domein, parkings voor wachtende vrachtwagens, integraal waterbeheer, mogelijkheid medegebruik afvalwaterzuiveringsinstallatie, consortiumbewaking op 2 bedrijventerreinen en award verdienstelijke bedrijfsinfrastructuur en duurzaam bouwen.

1.2. Economische speerpunten

Logistiek

Het Logistiek Platform Limburg (LPL), actief onder POM Limburg, werkt sinds haar oprichting in 2007 aan de valorisatie van de logistieke troeven van onze provincie, m.n. de centrale ligging in het economisch hart van de Euregio en van Europa, de trimodale infrastructuur, beschikbare ruimte aan competitieve prijzen, de aanwezigheid van performante logistieke dienstverleners, relatief lage logistieke kosten en een belangrijk arbeidsmarktpotentieel dankzij een goed opleidingsaanbod.

Om de Limburgse logistieke ambitie te valoriseren wordt de geïntegreerde aanpak op vijf sporen gecontinueerd: infrastructuur, consolideren van goederenstromen, aantrekken van nieuwe goederenstromen door acquisitie, opleiding-kennis-arbeidsmarkt en grensoverschrijdende netwerking. De lopende en nieuwe projecten ter ondersteuning van de logistieke sector in Limburg versterken het provinciale beleid voor een verdere groei van de sector. Bovendien zijn de activiteiten maximaal afgestemd op de beleidslijnen bepaald in het Europees Witboek Transport, Europa2020, Vlaanderen in Actie en ‘Limburg 2.24’.

Voor wat betreft **infrastructuur** wordt in uitvoering van het LSM-project ‘Ruimte&Werk4Logistics’, met de Provincie Limburg als promotor en POM Limburg als co-promotor, nieuwe potentiële logistieke reservatiezones gezocht die later in de Vlaamse en provinciale ruimtelijke planningsprocessen kunnen worden ingebracht. Ook de ruimtelijke behoeften van de gemeenten met een logistieke ambitie worden hierin meegenomen.

men. Grensoverschrijdend zullen er op dit vlak gelijkaardige acties in het kader van de goedgekeurde EMR-projectschets 'Euregiolog3' worden ondernomen. Dit project, dat in december aan het Comité van Toezicht ter definitieve goedkeuring wordt voorgelegd, focust op marketing, arbeidsmarkt en netwerking. De projectdoelstellingen zijn drieledig: economische branding ter profilering van de EMR als dé West-Europese logistieke hotspot, facilitering van de grensoverschrijdende jobmobiliteit en versterking van het Euregionaal logistiek netwerk.

Aansluitend op de doelstellingen van het Europees Witboek Transport en de Limburgse klimaatdoelstellingen is een verdere verduurzaming van de bestaande en toekomstige logistieke **goederenstromen** essentieel. Het gaat hierbij niet alleen over het verminderen van negatieve effecten zoals CO₂-uitstoot, congestie en geluidsoverlast maar zeer zeker ook over het efficiënt gebruik van transportmiddelen en infrastructuur. Een aantal van de grote uitdagingen voor de logistieke sector situeren zich op het vlak van de vermindering van de congestie en de emissies, de versterking van de innovatie en de verbetering van modal split-verhouding in het voordeel van binnenvaart/spoor. Met het project 'Grenzeloze Logistiek', goedgekeurd in het kader van het Interreg-programma van de Gensregio Vlaanderen-Nederland, worden Limburgse bedrijven gestimuleerd meer gebruik te maken van modal shift. Tien pilootprojecten worden gerealiseerd. Het Limburgs luik van dit project gaat van start in januari 2012.

Om de Limburgse **arbeidsmarkt** te voorzien van goed opgeleide logistieke medewerkers is het noodzakelijk om ervoor te zorgen dat de instroom in logistieke opleidingen in lijn ligt met de vooropgestelde groei. Met het LSM-project 'Ruimte&Werk4Logistics' wordt ingezet op een provinciale promotie- en sensibiliseringsstrategie om de invulling van logistieke knelpuntberoepen te bevorderen en op innovatieve gerichte competentieontwikkeling en competentieversterkende acties.

Om bijkomende werkgelegenheid in de logistiek te creëren worden **acquisitie** en internationale promotie gezien als prioritair. Om de naambekendheid en de uitstraling van Limburg als vestigingsplaats voor logistieke activiteiten te versterken, is in 2010 een acquisitiewerkgroep Logistiek opgericht, waarin het LPL, de China Desk, LRM, Agentschap Ondernemen en NV De Scheepvaart zijn vertegenwoordigd. De acquisitiewerkgroep Logistiek beoogt zowel het aantrekken van buitenlandse goederenstromen als het aantrekken van buitenlandse investeerders. In het eerste instantie zal er binnen Europa (vooral Duitsland) worden gezocht naar consolidatieprojecten, terwijl er buiten Europa in eerste instantie op zoek wordt gegaan naar Chinese bedrijven die de Europese markt willen veroveren met hun producten en die Limburg zouden kunnen gebruiken als uitvalsbasis voor hun Europese distributie. Voor het aantrekken van eventuele investeerders zal deze werkgroep ervoor zorgen dat er op elk moment een accuraat overzicht

bestaat van de beschikbare logistieke bedrijventerreinen in Limburg. Dit overzicht wordt verwerkt in een brochure die in binnen- en buitenland wordt verspreid en die regelmatig wordt geactualiseerd. Naast de ontvangst van Chinese delegaties in Limburg worden er vanuit de acquisitiewerkgroep Logistiek specifieke acties naar China geformuleerd en uitgevoerd (mailings, seminars, Logistieke Roadshow,...).

Naast de hierboven genoemde krachtlijnen zal het LPL verder blijven inzetten op het uitwisselen van logistieke kennis en expertise. In het binnenland gebeurt dit in het kader van het InterPOM Overleg Logistiek (IPOL), binnen de Euregio gebeurt dit in het kader van het **Euregionaal Logistiek Overleg (ELO)**.

Life Sciences/Zorgeconomie

In zitting van 23 januari 2007 heeft de deputatie 'Het actieplan voor de versterking en uitbouw van de **Life Sciences** in Limburg' van Prof. Dr. Piet Stinissen als beleidsplan onderschreven. Sindsdien heeft de sector van de life sciences een sterk en steil ontwikkelingstraject afgelegd. Dankzij de sterke motorfunctie van het platform LifeTechLimburg – mede gefinancierd via LSM –, de volgehouden onderzoeksinspanningen van de Limburgse kennisinstellingen en de ziekenhuizen, kunnen wij nu - amper vier jaar later - stellen dat het onderzoek in de Limburgse life sciences een sterke positie op Vlaams, Euregionaal en Europees vlak heeft ingenomen. Het partnerschap in grootschalige projecten BioMiMedics, Microbiomed en EurSafety-Health, die in het kader van het grensoverschrijdend Interreg-programma van de Euregio Maas-Rijn zijn goedgekeurd, zijn hiervoor het beste bewijs. De toegenomen onderzoeksportfolio van de Limburgse kennisinstellingen en van de faculteit geneeskunde van UHasselt in het bijzonder biedt bijzondere kansen voor innovatief ondernemerschap. Met de incubator Bioville beschikt Limburg over de nodige infrastructuur voor starters in de life sciences.

Met de inzet van LSM-steun kan door de realisatie van een Limburgse biobank als referentiebank voor een aantal kerncollecties in onze provincie, het wetenschappelijk onderzoek in de gezondheidszorg zich nog verder ontwikkelen tot op internationaal topniveau. Bovendien is met LSM-steun een aantal innovatieve zorgconcepten ontwikkeld: Kefor, het kenniscentrum voor forensische psychiatrie, het Euregionaal referentiecentrum voor niet-aangeboren hersenletsels bij Mané, het geronto-expertisecentrum Menos, het Limburgs kenniscentrum ouderen, het psycho-sociaal centrum voor kankerpatiënten en Hospilim. In totaal is 12,6 miljoen euro LSM-middelen geïnvesteerd in 15 Limburgse zorgprojecten die allemaal een bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van Limburg als een zorgregio van topniveau.

Ook de Limburgse **zorgeconomie** ontwikkelt zich met eenzelfde elan. De toene-

mende zorgbehoefte, o.m. tengevolge van de demografische evolutie, en de gewijzigde zorgvraag creëren bijzondere kansen voor de ontwikkeling van innovatief ondernemerschap en voor jobcreatie. Om de Limburgse zorg economie alle groeikansen te bieden neemt POM Limburg, met het **Platform Zorglandschap Limburg**, een coördinerende rol op en ontwikkelt het initiatieven ter ondersteuning van de verdere uitbouw van de zorg-economie. De focus van dit platform ligt op het voorbereiden en uitvoeren van overkoppelende initiatieven ten dienste van de gebruiker, zorgverlener en omgeving, met focus op zorg (ziekenhuizen, woonzorgcentra, thuiszorg, gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, ...) maar inclusief alle randactiviteiten met een link naar zorg.

In de verdere ontwikkeling van de Limburgse zorg economie zijn diverse strategische lijnen belangrijk: ondernemerschap, innovatie, internationalisering, competentie-ontwikkeling, communicatie en marketing. Op elk van deze lijnen wordt in 2012 met diverse nieuwe projecten, in Euregioonaal en zelfs Europees verband, ingezet.

In het project **'All together innovate for healthy ageing (TOINCA)'**, voorbereid in het kader van het Interreg IVB-programma gaan 9 partners, met POM Limburg als leadpartner, samenwerken vooral op het vlak van innovatie, o.m. op het vlak van de verbetering van kwalitatieve zorg voor kwetsbare ouderen in de thuisomgeving. Het project zal ook leiden tot een Europees innovatienetwerk dat nieuwe impulsen kan geven aan innovatief ondernemerschap in onze provincie.

Met het goedgekeurde **EMR-project 'Future Proof for cure and care – Euregio-nale competentiecampus voor zorgberoepen'** wordt werk gemaakt van de grensoverschrijdende opleidings- en loopbaanmobiliteit voor zorgverstrekkers. Dit project sluit aan bij de toenemende tendens inzake grensoverschrijdende zorg waarbij patiënten steeds vaker zorg zoeken over de landsgrenzen heen. Het grensoverschrijdend patiëntenverkeer wordt echter nog te vaak belemmerd door een gebrekkige kennis van het zorgaanbod en het zorgsysteem aan de andere kant van de grens. Met het EMR-project worden stappen gezet in een Euregio-nale arbeidsmarktwerking voor zorgberoepen.

Het project past volledig in de werking van Zorglandschap Limburg om de groeiende arbeidsbehoefte in de Limburgse zorgsector aan te pakken. De reeds bestaande grote personeelsbehoefte zal de komende jaren nog toenemen, enerzijds door de versnelde vergrijzing, maar anderzijds ook door de uitbreidingen in de intramurale zorg. Door blijvend acties te ondernemen binnen de domeinen onderwijs-arbeidsmarkt, wil POM Limburg de duurzame tewerkstelling in de zorg economie verhogen en zo economische toegevoegde waarde creëren en bijdragen tot een welvarende en aantrekkelijke regio, zowel voor de zorgverlener als voor de zorgbehoevende. Initiatieven zoals Werkgoesting in de Zorg, collectieve instroom, zorghub voor en door talent voor de zorgorganisaties, geven uitvoering aan de genoemde taakstelling.

Het Platform Zorglandschap Limburg vervult ook een belangrijke netwerkfunctie. De doelstelling van dit platform is een marktplaats te zijn voor zorgorganisaties, onderwijs, bedrijven, dienstverleners, kenniscentra, R&D organisaties. Deze interdisciplinaire betrokkenheid is een goede basis voor de uitbouw van een lerend netwerk dat dit jaar onder de noemer **Zorgacademie Limburg** van start is gegaan.

Clean Technology

In het kader van zowel de Europese, Vlaamse als provinciale doelstellingen omtrent de verduurzaming van het economisch weefsel, wordt in 2012 sterk ingezet op het stimuleren van verschillende Cleantech-activiteiten. Bekommernissen rond o.m. de zeer onvoorspelbare energieprijzen en de eindige voorraad aan grondstoffen gecombineerd met de verscherpte aandacht voor de klimaatproblematiek, leiden immers tot enorme maatschappelijke, ecologische en economische uitdagingen en opportuniteiten.

Een **verduurzaming en vergroening van de economie** mag niet worden beschouwd als een bedreiging maar veeleer als een opportuniteit om verdere economische groei te realiseren en om nieuw innovatief ondernemerschap tot ontwikkeling te laten komen.

Eerst en vooral focust POM Limburg focust hierbij op **inter-bedrijfssamenwerking**, waarbij de dienst Ruimtelijke Economie faciliterend tracht op te treden ten aanzien van bedrijven die dergelijke ideeën koesteren. Daarnaast is het ook van cruciaal belang om op nieuw ontwikkelde bedrijventerreinen zo sterk mogelijk in te zetten op Cleantech. Hier liggen immers allerhande mogelijkheden om vanaf het begin zuinig om te springen met zowel energie, als grondstoffen.

Economische toegevoegde waarde is de gedachtegang die echter steeds dient bewaakt te worden bij het opzetten van een dergelijk cleantech initiatief. Nieuwe technologieën kunnen voor het bedrijfsleven leiden tot kostenreductie, hogere productiviteit en competitiviteit. POM Limburg, dienst Ruimtelijke Economie, wil via het EFRO-project **'Cleantechplatform.be'** dergelijk transitietraject naar een meer groene economie begeleiden en een ondersteunende rol opnemen voor diverse partijen (bedrijven, investeerders, overheden, consumenten en kenniscentra) die rond Cleantech willen samenwerken en zodoende bedrijfseconomische activiteiten willen ontwikkelen, bestaande kennis valoriseren, kennisontwikkeling stimuleren en projecten initiëren. Belangrijk hierbij is dat het Cleantech kennisplatform wordt afgestemd op de meest CO₂-intensieve sectoren.

In 2012 zal de dienst Ruimtelijke Economie optreden als trekker van de werkgroepen rond bedrijventerreinen, ETS-bedrijven en logistiek.

POM Limburg is vertegenwoordiger voor de provincie Limburg in de stuurgroep

van het Interreg-project ‘**EnergieConversieParken**’. De doelstelling van het project is het aantonen van de economische voordelen van de benutting van lokaal beschikbare biomassastromen die nu vaak niet of moeilijk te gebruiken zijn. Toch vertegenwoordigen deze stromen een aanzienlijke hoeveelheid grondstoffen voor opwekking van energie of als basismateriaal voor andere toepassingen. Daarvoor wordt een zogenoemd Energie-ConversiePark (ECP) concept ontwikkeld. Het gaat dan om een “slimme” en energetisch optimale combinatie van diverse verwerkingstechnologieën op één locatie. De ECP-realitatie in Limburg speelt op iets langere termijn. Momenteel situeert dergelijke realisatie binnen onze provincie zich in een voorbereidend stadium van planontwikkeling inzake de combinatie van gebruik en remediatie van vervuilde gronden en duurzame energieproductie.

Sinds eind 2010 participeert de dienst Ruimtelijke Economie in de acquisitiewerkgroep Cleantech & Energie. Deze werkgroep Cleantech & Energie richt zich op de versterking van de Limburgse Cleantech & Energie cluster door het aantrekken van exogene spelers aan de hand van de uitbouw van een proactief en professioneel reactief acquisitiebeleid met aandacht voor realisatie en optimalisatie van endogene factoren. De werkgroep is samengesteld met vertegenwoordigers van de LRM, de Cleantechcampus te Houthalen-Helchteren, THOR-park te Waterschei, de UHasselt, het Agentschap Ondernemen en POM Limburg.

1.3. Lokale Economie

Het provinciaal economisch beleid is erop gericht Limburg verder te ontwikkelen tot een provincie met een krachtige economische dynamiek en een eigen sociaaleconomische identiteit. In deze provinciale dynamiek spelen kmo’s, maar zeker ook zelfstandige ondernemers, een belangrijke rol. Kmo’s en zelfstandige ondernemingen zijn een belangrijke bron van tewerkstelling en bepalen mee de economische ruggengraat van de provincie.

De versterking van de ondernemerscultuur in onze provincie is van essentieel belang. De promotie van een ondernemende attitude en de stimulering van ondernemerschapstalenten krijgen uitvoering via de ondersteuning van diverse onderwijsacties: mini-ondernemingen, Ondernemen goed gezien, Ondernemer voor de klas, Bedrijvendag voor leraars en Q-stagelabel. Het is echter ook belangrijk dat startende ondernemers in de eerste jaren van hun zelfstandige activiteit op een voldoende wijze worden ondersteund teneinde de overlevingskansen te vergroten. Via de succesvolle lancering van de gratis adviescheques konden reeds 220 Limburgse starters voor € 900,00 advies inwinnen bij experts. Ook in 2012 worden de nodige budgetten voorzien om de pas

gestarte ondernemers te ondersteunen bij de uitbouw van hun zaak door middel van professioneel advies op maat van hun onderneming.

In de Europa2020-strategie is innovatie één van de belangrijkste kerndoelstellingen. Daarom stimuleert de provincie met de provinciale innovatiepremie het innovatievermogen van de Limburgse kmo’s en van organisaties uit de sociale en zorgsector. Ook het subsidiereglement voor de promotie van de bouwsector bevordert, naast het wervend effect op de private markt en de instroom van arbeidskrachten, het creatief en innovatiegedreven ondernemerschap.

Om een ondernemingsvriendelijk klimaat te bevorderen worden in 2012 de aanbevelingen van het EFRO-project ‘Administratieve vereenvoudiging’ verder verfijnd en in concrete maatregelen omgezet. Alle administratieve procedures, waarmee ondernemers worden geconfronteerd, zijn doorgelicht en van alle procedures is de kost berekend. Een vereenvoudiging van de procedures moet dan ook leiden tot een vermindering van de administratieve lasten voor de Limburgse ondernemers.

In de eerstelijnsdienstverlening spelen de gemeenten een belangrijke rol. Daarom blijft de provincie het bedrijfsvriendelijk karakter van de gemeenten in het algemeen stimuleren via diverse initiatieven. Via het subsidiereglement voor de aanstelling van een bereikbaarheidsadviseur kunnen de Limburgse lokale besturen subsidies voor het aanstellen van een bereikbaarheidsadviseur en voor het uitwerken van minderhindermaatregelen aanvragen. Verder kunnen de Limburgse gemeenten een beroep doen op het reglement ter stimulering van ondernemingsloketten en op het reglement ter versterking van detailhandelsstructuren waarbij de provincie subsidies kan verlenen voor het inwinnen van beleidsadvies detailhandel en citymarketing, voor projecten ter verbetering van de lokale detailhandelsstructuur en voor het verbeteren van de veiligheid van zelfstandige ondernemers in centrumgebieden.

Voor de verdere versterking van de Limburgse centrumgebieden worden de aanbevelingen uit het onderzoek naar de openbare markten in Limburg omgezet naar concrete acties om het kernversterkend potentieel van de Limburgse markten optimaal te benutten. Overige acties en maatregelen zijn een Euregionale promotiecampagne rond ‘Winkelen in Limburg’ en uiteenlopende ondersteunende acties voor de horeca. De detailhandel, inclusief de horeca, is een belangrijke economische speler in Limburg, met vooral nog veel zelfstandig ondernemerschap.

De Leaderprojecten Gebiedsmanagement Haspengouw en Kempen & Maasland komen in 2012 op kruissnelheid. Met de projecten wil de provincie Limburg de lokale besturen in Haspengouw en Kempen & Maasland ondersteunen bij het uitwerken van een lokaal beleid inzake detailhandel.

Naast de ondersteuning van het gemeentelijk detailhandelsbeleid zal de provin-

cie in 2012 een 4-tal informatiemomenten, seminars of cursussen organiseren voor schepenen en ambtenaren lokale economie. Daarnaast zullen deze trefdagen aangevuld worden met publicaties of met studies om de gemeenten rond bepaalde thema's te ondersteunen (uitbouw gemeentelijk economisch beleidplan, steunmaatregelen, ...). Tot slot zal in 2012 de nieuwsbrief 'Limburgse Economische Flits' opnieuw worden uitgegeven. Om het ondernemerschap bij het grote publiek te promoten wordt ook een 'Week van het ondernemerschap' georganiseerd. Tijdens deze week worden de economische troeven van onze provincie onder de aandacht gebracht.

1.4. Innovatie en creatieve economie

Op 16 en 17 november vindt in de Ethiasarena het Creativity World Forum (CWF) plaats. Het CWF is een topevenement inzake creativiteit en innovatie, dat jaarlijks in een wereldwijd netwerk van creatieve regio's wordt georganiseerd. De komst naar Limburg van dit evenement met een wereldwijde uitstraling sluit perfect aan bij de inspanningen van de provincie Limburg op het vlak van innovatiestimulering van de Limburgse economie en van de uitbouw van een innovatiegedreven economie. Innovatie, creativiteit, vernieuwing van producten en processen zijn de beste garantie voor een duurzame economische groei. Innovatie vormt niet alleen de basis voor de verdere ontwikkeling van de echte kennisintensieve sectoren maar is ook een belangrijke motor voor de verdere groei van de maakindustrie.

Ter gelegenheid van het CWF geeft de provincie Limburg het boek 'Dromen, durven, denken, doen' uit. Dit boek, met twintig interviews van Limburgs creatief talent en van innovatieve ondernemers, vertolkt de ambitie van een creatieve provincie die het 'out of the box'-denken stimuleert, die de creatieve kracht van ondernemers ondersteunt, die creatieve grenzen en limieten aftast in het continue streven naar een duurzame sociaaleconomische toekomst. Het boek is ook een uitnodiging aan nieuwe creatieve geesten, in Europa en zelfs in heel de wereld, om Limburg anders te bekijken... als een regio die creatief talent koestert en ruimte geeft om dit om te zetten in nieuw innovatief ondernemerschap.

In de stimulering van dit ondernemerschap is reeds een heel traject afgelegd. Met de beschikbare Europese subsidies en de LSM-middelen wordt de innovatiestimulering nog verder ondersteund door een versterking van de werking van het Innovatiecentrum Limburg en van TechTransfer. Niet alleen de transfer van Limburgse kennis naar het bedrijfsleven is belangrijk. Ook de ontsluiting van grensoverschrijdende kennis is cruciaal. Projecten als 'Crossroads' en de grensoverschrijdende clusterregeling (GC) waarbij een

grensoverschrijdend innovatiefonds wordt gerealiseerd, 'TTC' (voluit towards TopTechnologieCluster), 'TeTTRA' (d.i. technologietransfer naar het landelijk gebied), het grensoverschrijdend incubatorennetwerk hebben allemaal één doel: het innovatievermogen van de Limburgse bedrijven versterken door 'grensoverschrijdende' kennis vlot ter beschikking te stellen en door het innovatietraject financieel te ondersteunen.

Om professionele en niet-professionele ontwerpers, studenten, onderzoekers, creatievelingen de mogelijkheid te bieden innovatie concepten te testen wordt een zogenaamd Fabrication Laboratory op C-mine gerealiseerd. FabLab is een open werkplaats met gespecialiseerde machines waar men terecht kan om te experimenteren met materialen en technieken en om kleine series te produceren.

Met DESIGN HUB LIMBURG wordt de groei van de creatieve economie in Limburg gestimuleerd. DESIGN HUB LIMBURG bundelt de krachten en is de verbinder tussen alle acties, projecten en actoren rond design in Limburg. Deze worden op elkaar afgestemd, ondersteund en versterkt. Afhankelijk van de nood of opportuniteit worden nieuwe acties geïnitieerd. DESIGN HUB LIMBURG legt dan ook verbindingen tussen ontwerper, onderzoeker, maker en ondernemers met als doel nieuwe opportuniteiten aan te reiken en innovatie te stimuleren. DESIGN HUB LIMBURG is het centrale aanspreekpunt voor ontwerpers en ondernemers in Limburg en Vlaanderen, Vlaanderen (als regionale poot van Designplatform Vlaanderen). Thema's waar reeds veel know how rond opgebouwd is zijn: introductie van design thinking in (traditionele) bedrijfsvoering, kennis en expertise rond toepassen van duurzaam design, rapid prototyping en manufacturing, innoveren door middel van nieuwe materiaal- en techniektoepassingen, ontwerpprocessen, open source workshopmodellen, multi-touch technologie, gaming, ondersteunen van creatief ondernemerschap bij starters, ...Het werkterrein van DESIGN HUB LIMBURG betreft de hele regio Limburg en daarbuiten. De fysieke uitvalsbasis (front-office) zal op C-mine zijn. Op die manier kan DESIGN HUB LIMBURG nauw samenwerken met het FabLab.

1.5. Arbeidsmarktbeleid

De Vlaamse overheid stelt zich in het Vlaamse Hervormingsprogramma **Europa2020** tot doel om in de doelgroep van 20 tot 64-jarigen een werkzaamheidsgraad van 76 % te realiseren. Momenteel bedraagt de werkzaamheidsgraad voor deze groep (slechts) 71,5 %. De Vlaamse doelstelling is zeer ambitieus gelet op het actueel economisch en demografisch kader en kan slechts worden gerealiseerd op voorwaarde dat werk wordt gemaakt van een verhoging van het arbeidsaanbod en van een effectief activeringsbeleid voor werkloze jongeren en inactieve 50-plussers. Het behalen van deze doelstelling is zeker

niet onhaalbaar gelet op de toenemende krapte op de arbeidsmarkt en de steeds langer wordende lijst van knelpuntberoepen. Meer en meer sectoren vragen dan ook specifieke maatregelen om lang openstaande vacatures beter en sneller in te vullen.

De provincie Limburg schrijft zich met diverse actielijnen van 'Limburg 2.24' in op deze Vlaamse doelstelling die essentieel is voor het behoud van het financieel draagvlak van de opgebouwde welvaart. Ten opzichte van iedere niet-werkende persoon ouder dan 65 jaar, zijn momenteel vier mensen op beroepsactieve leeftijd. Tengevolge van de vergrijzing zullen dat in 2060 er nog slechts twee zijn. Limburg kent een sterkere vergrijzing tegenover andere provincies. Deze vergrijzing laat zich ook voelen op de arbeidsmarkt. Om de werkzaamheidsgraad te verhogen zet de provincie Limburg in op twee doelgroepen: de jonge werkzoekenden en de 50-plussers.

Met de campagne '**Limburg zoekt jong talent**' worden jonge werkzoekenden via gerichte en efficiënte arbeidsmarktacties toegeleid naar een duurzame job in de knelpuntberoepen en/of de speerpuntsectoren. De competentieateliers zorg, bouw en logistiek en diverse innovatieve opleidings- en sensibiliseringsprojecten voor magazijnmedewerkers, medewerkers customer service, call center agents, enz. zorgen voor een betere oriëntering van jonge werkzoekenden naar een duurzame tewerkstelling. Het subsidie-reglement voor innovatieve opleidingen speelt in op concrete knelpuntvragen vanuit de diverse sectororganisaties. Vertrekkend vanuit de vacatures en in nauw overleg met de intermediaire organisaties worden nieuwe opleidingen aangeboden die moeten resulteren in een één op één tewerkstelling voor de jonge werkzoekende. Op deze manier worden jongeren georiënteerd naar een duurzame loopbaan in een toekomstgerichte sector.

Niet alleen de jeugdwerkloosheid vereist gepaste acties. Ook de toenemende inactiviteit van 50-plussers is een belangrijk knelpunt op de arbeidsmarkt. Volgens de meest recente werkloosheidscijfers is meer dan 1 op 4 werklozen ouder dan 50 jaar. In de provincie Limburg waren er in augustus 2011, 7 500 werkzoekenden ouder dan 50 jaar. Oudere werkzoekenden zijn relatief meer kortgeschoold (4 656) en arbeidsgehandicapt (1 925). Daarenboven is de langdurige werkloosheid frappant, 4 371 50-plussers zijn meer dan 2 jaar werkloos.

De provincie en POM-ERSV Limburg lanceren daarom, samen met de werkgeversorganisaties, de VDAB en de arbeidsmarktorganisaties, een 'Limburgs actieplan 50+' om de Vlaamse beleidsdoelstellingen in Limburg kracht bij te zetten. Om de werkloosheidscijfers van 50-plussers terug te dringen met jaarlijks 2 % start de provincie een project '**Limburg zoekt talent met ervaring**'. Een grote groep van inactieve 50-plussers worden geactiveerd, geheroriënteerd en begeleid naar een passende job. Hierbij wordt eveneens actieve ondersteuning geboden aan werkgevers die HR-instrumenten, gericht op instroom van 50-plussers en op een leeftijdsbewust personeelsbeleid, willen implementeren. Hieraan worden structurele acties gekoppeld in de vorm van maatwerk als

antwoord op concrete knelpunten van de verschillende speerpuntsectoren, logistiek, zorg, bouw, metaal, de sector van de dienstenchequebedrijven en de lokale overheden.

1.6. **Sociale economie en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.**

De hervorming van het instrumentarium ter ondersteuning van de sociale economie noopt de provincies hun rol te structureren via beheersafspraken met de Vlaamse overheid. De provincie Limburg heeft deze sector steeds sterk ondersteund en wil in de toekomst ook een actieve partner blijven in dit nieuwe Vlaamse kader voor ondersteuning van de Sociale Economie en het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Via de oprichting van een éénloketdienst, waar kennis en ervaring via een breed samenwerkingsnetwerk van actoren die tewerkstelling van kansengroepen bevorderen wordt gebundeld, kan de provincie inspelen op de nood aan ondersteuning en advies aan de sector. Dit loket kan tevens de brug slaan tussen reguliere bedrijven en de sociale economie. Werkgevers met vragen worden direct en op maat op de juiste sporen gezet. Sociale economie organisaties worden ondersteund via individuele begeleiding op het vlak van management en innovatie.

Met de afstemming van sociale en reguliere economie wordt zowel ingespeeld op de groeiende groep Limburgers die moeilijk of geen toegang vinden tot de arbeidsmarkt als op de bedrijven die vragende partij zijn voor de snelle invulling van vacatures. Om het aanbod van sociale economie te promoten wordt de infobrochure en -campagne over het aanbod van sociale economie in Limburg verder verspreid via bedrijfsbezoeken. De drempel om met de sociale economie samen te werken wordt verder weggewerkt.

Bedrijven in sociale economie tonen zich vaak zeer innovatief maar missen de bedrijfsmatige knowhow om deze creatieve processen om te zetten in concrete bedrijfsresultaten. De provincie Limburg participeert daarom aan het Vlaams Innovatiepunt Sociale Economie waar nieuwe ideeën op niveau van organisaties en sectoren worden uitgewerkt die zich zullen vertalen in concrete projecten in functie van de Vlaamse oproepen.

De vergrijzing van het personeelsbestand vormt ook in de sociale economie een uitdaging. In de sociale en beschutte werkplaatsen is 28 % van de werknemers ouder dan 50 jaar. Gezien de vaak arbeidsintensieve en fysiek zware taken is er vraag naar aangepast werk. POM-ERSV Limburg zoekt samen met de sector naar mogelijke oplossingen hoe men de werkvloer zo kan organiseren dat het werk niet te belastend is en dat er nog rendabel kan gewerkt worden. Dit leidt tot nieuwe denkprocessen over arbeidsorganisatie en arbeidscontext en het exploreren van nieuwe niches.

MVO

In 2010 werd een studie uitgevoerd naar het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) binnen het Limburgse bedrijfsleven. MVO is gekend, maar wordt te veel ad hoc en te weinig vanuit een strategische benadering toegepast binnen de bedrijfsvoering. De provincie kan via sensibiliseringsacties en persoonlijke begeleidingsprogramma's, uitgewerkt in samenwerking met de sociale partners, zorgen dat de MVO-pijlers 'people, planet, profit' meer en breder worden toegepast binnen de bedrijfsvoering. De provincie werkt subsidiereglementen uit die inspelen op het duurzaam ondernemen, o.a. inzake energie-efficiëntie en leeftijdsbewust personeelsbeleid.

De provincie Limburg wil als overheid ook een voortrekker zijn inzake MVO en het goede voorbeeld geven via een provinciale MVO-plan dat geïmplementeerd en opgevolgd wordt door de interne werkgroep MVO.

2. Europese en internationale samenwerking

2.1 Maximaal inspelen op de opportuniteiten voor Limburg binnen de Europese programma's

Op 27 april 1987 werd door de Europese Commissie, de federale en Vlaamse overheid en de provincie Limburg het Toekomstcontract ondertekend. Dit contract betekende 25 jaar geleden de start van een lange periode van beschikbaarheid van Europese subsidies. In de besteding van de middelen uit de Europese structuurfondsen is in de periode 1987-2012 een duidelijke evolutie vast te stellen. In de eerste periode is duidelijk gefocust op het wegwerken van de negatieve economische en sociale gevolgen van de sluiting van de Kempische Steenkoolmijnen. Het wegwerken van het werkloosheidssurplus, vooral bij vrouwen en in mindere mate bij mannen, is geformuleerd als een algemene doelstelling van de Limburgse reconversie.

Vanaf de programmaperiode 2000-2006 is de focus van de Europese programma's duidelijk verschoven naar projectontwikkeling die aansluit bij de Europese Lissabon- en Göteborg-doelstellingen: innovatie, duurzame ontwikkeling van economische speerpunten, ondersteuning van het economisch weefsel door bedrijfsterreinontwikkeling en door de versterking van het ondernemerschap, een performant werkende arbeidsmarkt en de versterking van de sociale cohesie. Dit zijn belangrijke thema's waar rond de operationele programma's sinds 2000 zijn opgebouwd.

Sinds 1991 heeft de grensoverschrijdende samenwerking via de Interreg-programma's een sterke impuls gekregen. Limburg maakt deel uit van twee Euregio's, m.n. de Euregio Maas-Rijn en de Grensregio Vlaanderen-Nederland (voorheen Euregio Benelux-Middengebied). Ook hier is de programma-uitvoering gestart in een eerder experimentele fase en gaandeweg geëvolueerd naar een sterke hefboom voor de interne sociaaleconomische ontwikkeling door grensoverschrijdende kruisbestuiving.

Door de verruiming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), dat in 2012 reeds 50 jaar bestaat, met een tweede pijler, heeft Limburg sinds 2000 ook een beroep kunnen doen uit ELFPO-middelen voor de Limburgse plattelandontwikkeling.

Kortom, het cumulatief budget inzake Europese subsidies de voorbije 25 jaar is immens en de beschikbaarheid van deze middelen zijn gebruikt als een echte katalysator voor de sociaaleconomische ontwikkeling van onze provincie. Zonder Europa zou Limburg nooit de bestaande welvaart hebben kunnen opbouwen en nooit het huidige voorzieningenaanbod en de sociale cohesie hebben kunnen realiseren. Om de resultaten van 25 jaar beschikbaarheid van Europese middelen onder de aandacht te brengen, wordt in 2012 een intensieve communicatiecampagne, via de communicatiebudgetten van de lopende Europese programma's, uitgevoerd.

Deze campagne heeft niet enkel een informatieve doelstelling maar wordt ingepast in de Limburgse strategie ter voorbereiding van de nieuwe programmaperiode 2014-2020. De campagne zal bovendien wervend en uitnodigend optreden om actief in te zetten op de Europa2020-strategie en de bijhorende Europese vlaggescheppen en kerninitiatieven. Het nieuwe Europees cohesiebeleid is volledig afgestemd op de realisatie van een innovatieve, duurzame en inclusieve economie. Deze aanpak is belangrijk zodat Limburg ook in de volgende programmaperiode maximaal gebruik kan maken van Europese subsidies om verder voorsprong te nemen en om een bijdrage te leveren aan een financieel kader voor de uitvoering van de actiepunten van 'Limburg 2.24'.

EFRO-Vlaanderen 2007-2013

Met de goedkeuring van Energyville als zogenaamd absorptieproject is het beschikbaar budget uit het programma EFRO Vlaanderen 2007-2013 (Doelstelling 2) volledig besteed. Dankzij een dynamische projectvoorbereiding door diverse Limburgse actoren, een intensieve projectbegeleiding door het provinciaal contactpunt en de toekenning van bijna 5 miljoen euro provinciale cofinanciering, is 28 % van het totale EFRO-budget of bijna 44 miljoen euro Europese subsidies in onze provincie geïnvesteerd. Het provinciaal contactpunt zal in 2012 de projectpromotoren verder ondersteunen en begeleiden in het soms complexe traject van de projectuitvoering.

Interreg - Euregio Maas-Rijn

Het Interreg IV-A programma van de Euregio Maas-Rijn (EMR), met een initieel programmabudget van 72 miljoen euro, is met de goedkeuring van 49 projecten volledig uitgevoerd. Het maximaliseren van het Limburgse partnerschap in de EMR-projecten is

door de deputatie bij het begin van de programmaperiode als beleidsdoelstelling geformuleerd. Via de Limburgse programmawerking, i.c. de inzet van een EMR-projectmanager en de provinciale cofinanciering die jaarlijks op het provinciaal budget wordt voorzien, is de deputatie hierin geslaagd. Door de actieve Limburgse participatie is ongeveer 12 miljoen euro vastgelegd om in onze provincie te worden besteed. Bijna 5 miljoen euro provinciale cofinanciering is toegekend.

Dankzij een strategische programmasturing is de Provincie Limburg erin geslaagd om met de Interreg-subsidies een sterke financiële hefboom te creëren voor provinciale projectontwikkeling in de Limburgse speerpunten, waarbij de grensoverschrijdende samenwerking als een meerwaarde is ingepast.

Interreg - Grensregio Vlaanderen-Nederland

Op het initieel programmabudget van 95 miljoen euro van het Interreg IV-A programma van de Grensregio Vlaanderen-Nederland zijn inmiddels 55 projecten goedgekeurd. Hierdoor is er nog slechts een saldo van 5 miljoen euro beschikbaar. Deze budgetruimte wordt echter al volledig ingenomen door geprioriteerde projectideeën. Voor het eind van volgend jaar zal het volledige programmabudget aan innovatieve projecten in de Grensregio zijn toegekend. Ook in de uitvoering van dit programma is de deputatie erin geslaagd een hoge participatiegraad van Limburgse partners in grensoverschrijdende projecten te bewerkstelligen. Bijna 12 miljoen euro EFRO-middelen vinden hun neerslag bij projecten of projectonderdelen met een meerwaarde voor Limburg. Bijna 2,5 miljoen euro provinciale cofinanciering is ter beschikking gesteld.

2.2 Verhogen van het sociaaleconomische potentieel van Limburg door het versterken van strategische partnerschappen

Bilaterale Samenwerking

In 2010 werd reeds gekozen voor een projectmatige benadering van het Limburgcharter. In 2011 formuleerde de deputatie zes prioritaire projecten, met name de organisatie van CAPPIES, een talentenjacht voor kinderen met een handicap; de ontwikkeling van Interreg-projecten op het vlak van zorg en logistiek ('Future Proof for care and cure - Euregionale competentiecampus voor zorgberoepen' en 'Euregiolog3'); het optimaliseren van informatievoorziening voor grensarbeiders (waarover o.m. met vakbonden gesprekken

worden gevoerd) en van de grensoverschrijdende patiëntenmobiliteit (waarover o.a. met RIZIV afspraken zijn gemaakt over de opname van Belgische kinderen in de Pediatric Intensive Care Unit van het Academisch Ziekenhuis van Maastricht), evenals de oprichting van een interprovinciaal veiligheidsoverleg (in bespreking tussen de bevoegde diensten van de gouverneurs).

Na de provinciale statenverkiezingen van maart 2011 zullen er met de nieuwe gedeputeerde staten van Nederlands-Limburg in 2012 concrete afspraken gemaakt worden over de verdere samenwerking. De deputatie wenst resoluut verder de kaart te trekken van een projectmatige aanpak, waarbij gefocust wordt op een beperkt aantal prioriteiten. In het coalitieakkoord van de nieuwe gedeputeerde staten neemt de campusontwikkeling rond chemie (Chemelot-campus Sittard/Geleen) en life sciences (Health-campus in Maastricht) een bijzondere plaats in.

Deze projectmatige aanpak is ook kenmerkend voor de bilaterale contacten met Noord-Brabant (NL). In 2011 vond er een overleg plaats om de opportuniteiten binnen deze bilaterale samenwerking te exploreren. De provincie en Noord-Brabant gaan zich in eerste instantie sterk maken om zich, bedrijfsgericht, als facilitator op te stellen voor grensoverschrijdende businessdevelopment. Om de B2B-relaties tussen beide provincies te verbeteren zullen verscheidene netwerkmomenten georganiseerd worden; deze zullen een sectoraal karakter krijgen (hoogwaardige maakindustrie, life sciences, zorg economie, logistiek, chemie, slimme mobiliteit, transformatie van de landbouw, enzovoort). De eerste bijeenkomst zal worden georganiseerd tijdens het Creativity World Forum (in november 2011 te Hasselt). In 2012 worden vervolgens andere sectorgerichte evenementen georganiseerd, waarvan de eerste rond het thema “healthy ageing” (life sciences en zorg economie).

Tenslotte zal er binnen de bilaterale samenwerking aandacht uitgaan naar het aanpakken van grensoverschrijdende problemen tussen Vlaanderen en Nederland, op vlak van ruimtelijke ordening, mobiliteit, onderwijs, zorg, enzovoort, waar de provincie aan de basis ligt van het halfjaarlijks coördinatieoverleg tussen alle Vlaamse provincies en de Vlaamse overheid. In 2012 zal er een nieuwe inventarisatie plaatsvinden van problemen van de provincies (de grensgemeenten in het bijzonder) die de mobiliteit van werknemers, studenten, zorgbehoevenden en ondernemers beperken, of waarvoor bestuurlijke verschillen afstemmingen bemoeilijken zoals op vlak van veiligheid of milieubeleid.

Euregio Maas-Rijn

Tot maart 2013 is de provincie Limburg voorzitter van de Euregio Maas-Rijn (EMR). Het operationaliseren van de structuur met de start van de strategische werkgroepen, het

realiseren van een efficiënte werking en het vergroten van de publieke zichtbaarheid van de EMR, zijn drie strategische assen van het Limburgs voorzitterschap.

De co-voorzitters van de EMR hebben zich ook geëngageerd om de Euregionale samenhang en de historische band tussen de partnerregio's opnieuw aan te scherpen. Er vonden reeds diverse ontmoetingen met sleutelfiguren uit sport, hoger onderwijs, zorg, lokale overheden en het Europees Parlement plaats. Hier wordt in 2012 een vervolg aan gegeven door de organisatie van ontmoetingen met sleutelfiguren op vlak van o.a. media, veiligheid en cultuur. In het kader van de toenemende tendens inzake grensoverschrijdende jobmobiliteit vindt in het najaar een Euregionale jobbeurs, i.s.m. MECC te Maastricht, plaats. Tenslotte bieden grote projecten als Maastricht Culturele Hoofdstad 2018 en Liège Expo 2017 opportuniteiten om de zichtbaarheid van de EMR te vergroten en de grensoverschrijdende werking te dynamiseren.

Om een nieuw toekomstperspectief voor de grensoverschrijdende samenwerking in de Euregio Maas-Rijn uit te zetten, is dit jaar het project ‘EMR2020’ met de provincie Limburg als lead partner van start gegaan. Finaal moet dit project leiden tot een meerjarenplan voor de periode 2014-2020. Op basis van een uitgebreid vooronderzoek wordt een intensieve consultatieronde gepland. Hiermee samenhangend wordt ook een burgemeestersconferentie georganiseerd in april 2012. De output van deze studie en de consultatie moeten dienen als input voor de uitwerking van een actieplan door het bestuur van de Stichting.

Het Limburgs voorzitterschap zal ook de brug vormen tussen het aflopende Interreg IV-programma en de nieuwe Interreg-programmaperiode 2014-2020. Met de thematische work-shops van het jubileumevent van 17 en 18 november 2011 wordt de voorbereiding reeds gestart. Het traject in het kader van de opmaak van EMR2020 zal deze voorbereiding versnellen zodat aan de nieuwe EMR-voorzitters in 2013 een sterke aanzet van een nieuw operationeel programma kan worden aangereikt.

Europaproof Bestuur

Om de interne, bilaterale, Euregionale en Europese ambities te realiseren is het essentieel dat de provincie Limburg (zowel binnen als buiten het provinciebestuur) zich ten volle bewust is van de Europese beleidsontwikkelingen en subsidiemogelijkheden. In 2011 is de provincie gestart met een pro-actieve verspreiding van informatie omtrent Europese evenementen, projectoproepen en beleidsontwikkelingen. Zodoende worden de randvoorwaarden gecreëerd om het beleid van de provincie “Europaproof” te maken. Deze werking wordt in 2012 verder gezet en geïntensiveerd. Geïnteresseerde organisaties kunnen bij het provinciebestuur begeleiding bij de ontwikkeling van een Europees

projectvoorstel verkrijgen. Tevens worden de bestaande cofinancieringsreglementen uitgebreid zodat ook een financiële impuls kan worden gegeven aan de Europese ambitie van Limburg. Teneinde het verlenen van deze assistentie te optimaliseren, intensificeert de provincie haar contacten met Vlaamse specialistische organisaties, waarvan het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap de voornaamste is.

Om een grondig besef te verkrijgen van Europa2020 organiseert de provincie een reeks symposia hieromtrent. Een algemene 'kick-off' zal op het einde van 2011 geïnitieerd worden; vervolgens zullen in 2012 symposia de verschillende kerninitiatieven van deze strategie belichten. Dit besef is essentieel aangezien alle huidige en toekomstige Europese beleidsinitiatieven, met de daaraan verbonden Europese subsidiekanalen, volledig in lijn zijn met deze strategie. In de symposia worden de 7 kerninitiatieven belicht die tezamen de 5 kerndoelstellingen van Europa2020-strategie (op het gebied van werkgelegenheid, innovatie, onderwijs, sociale samenhang en klimaat/energie) beogen te bereiken. Hierbij hanteert men de slagzin "slimme, duurzame en inclusieve groei". 'Slimme' groei wordt ondersteund door 'de digitale agenda voor Europa', 'innovatie unie' en 'jeugd in beweging'. Deze initiatieven richten zich op de kerndoelstellingen voor onderwijs en werkgelegenheid. 'Duurzame' groei streeft de klimaat/energie kerndoelstelling na, door middel van de initiatieven 'efficiënt gebruik van hulpbronnen in Europa' en 'industriebeleid in een tijd van globalisering'. Tenslotte, 'inclusieve' groei dient de kerndoelstellingen op het gebied van werkgelegenheid, onderwijs, en armoede en uitsluiting te bereiken, aan de hand van 'de agenda voor nieuwe vaardigheden en banen' en het 'Europees platform tegen armoede'.

Technologische Topregio

Met de creatie van een Europese en mondiale technologische topregio als streefdoel werken besturen, kennisinstellingen en innovatiegerichte ondernemingen uit de sectoren chemie, high tech en levenswetenschappen van Noord-Brabant, Vlaams-Brabant, Luik, Noordrijn-Westfalen en de beide Limburgen samen. In 2011 werden in het kader van Interreg IV-A EMR de projecten 'TTC' en 'GC', dat de oprichting van een grensoverschrijdend innovatiefonds beoogt, goedgekeurd. TTC beoogt het ontwikkelen van bedrijvigheid; het innovatiefonds dient deze business development financieel te ondersteunen. Kennisinstellingen zoals de UHasselt, de Limburgse hogescholen en onderzoeksinstituten kunnen zo makkelijker partners en kapitaal vinden om kennis en technologie om te zetten naar reële toepassingen en vermarktbaar producten.

In de schoot van dit samenwerkingsverband kiest de provincie Limburg in 2012 voor consolidatie: de focus moet daarom op de goede uitvoering van deze projecten liggen, die

hoe dan ook het fundament vormen voor de verbreding en verdieping van de samenwerking en aldus de ontwikkeling van bijkomende projecten.

Europe Direct

Europe Direct is het Limburgs informatiecentrum omtrent Europa, de Europese instellingen en het Europees beleid. De doelstelling is via het loket in de Provinciale Bibliotheek Limburg, de Limburger te sensibiliseren en te informeren over de werking van de Europese structuren en over 'Europa in Limburg'-projecten om zodoende het Europa-bewustzijn te versterken.

De aangewende methodieken zijn infoavonden, lezingen, diverse zoektochten voor scholen, infosessies en studiedagen in het Europees Parlement voor de studenten van de Limburgse hogescholen en de universiteit.

Naast de reguliere publieksgerichte werking worden specifieke acties gepland. Naar aanleiding van het Europees jaar van het actief ouder worden en de solidariteit tussen de generaties vindt volgend jaar een conferentie plaats rond de recente Europese aanbevelingen aan België om de wettelijke pensioenleeftijd op te trekken en de activering van de werknemers te bevorderen. Aansluitend op het plan 'Limburg, klimaatneutraal' wordt ook een lezing rond het thema energiebeleid gepland. En voor de studenten van het hoger en universitair onderwijs worden informatiesessies georganiseerd rond stage- en jobmogelijkheden in het buitenland.

Het didactisch pakket 'Euroscoop' voor het basisonderwijs wordt via de Limburgse scholen verder verspreid. Ook de game 'Finding Europe' voor het secundair onderwijs, aangemaakt in samenwerking met de Katholieke Hogeschool Limburg, de reeds bestaande zoektocht in de bibliotheken en de ontlening van de reizende interactieve tentoonstelling 'Hoe Europa ons leven beïnvloedt' worden in 2012 bestendigd.

De samenwerking met de andere Vlaamse provincies, de Vertegenwoordiging van de EC van België en het Informatiebureau van het Europees Parlement wordt verder geïntensifieerd door de organisatie van een aantal gezamenlijke acties, m.n. de webquest 'Speurneus' voor het basisonderwijs, acties voor leerkrachten geschiedenis en maatschappijleer en een activiteit in het kader van de 'Dag van Europa'. Tevens wordt de mogelijkheid onderzocht tot de aanmaak van een vormingspakket gericht op het verenigingsleven en de productie van een documentaire film 'I am Europe' voor het onderwijs.

3. Landbouw en plattelandontwikkeling

Conform de doelstellingen van de Europa2020-strategie en de vooruitzichten van het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid, zal in 2012 de aanzet worden gegeven voor acties en projecten die anticiperen op de toekomstige uitdagingen inzake voedselzekerheid, duurzame energievoorziening, milieu, klimaat én bedrijfs- en inkomenszekerheid. Innovatie en diversificatie zijn hierbij sleutelbegrippen. De provincie Limburg wil terzake niet enkel een flankerende rol spelen, maar heeft de ambitie om een competitieve voorbeeldregio te zijn. Enkele speerpuntacties zullen zich situeren rond de ruimtelijke afbakening van glastuinbouwzones, de verdere inhoudelijke en operationele uitbouw en integratie van initiatieven in verband met multifunctionele landbouw en de ondersteuning van onderzoek en voorlichting op het vlak van hoogtechnologische precisielandbouw. Hierbij heeft de provincie Limburg oog voor correcte en tijdige advisering en voorlichting ten aanzien van de sector, bijvoorbeeld via de verdere ontwikkeling van een fysiek en digitaal landbouwloket. Ook de nodige communicatie-acties om het belang en de noodzaak van een leefbare land- en tuinbouw voor het welzijn van de Limburgse burger te duiden, zullen worden ontwikkeld.

3.1. Verhogen van de slagkracht en het innovatief vermogen van de land- en tuinbouw in Limburg

Ruimtelijk kader

Grond is een cruciale productiefactor voor de land- en tuinbouw én is ook vaak een noodzakelijkheid in het kader van de Europese en Vlaamse regelgeving. Provinciale en gewestelijke ruimtelijke processen leggen echter vaak een beslag op vruchtbare landbouwgrond. Bij de reservering van extra ruimte voor o.a. wonen, industrie en natuur is de

ruimtebalans voor landbouw meestal negatief. Het streven naar een efficiënt ruimtegebruik en de herbestemming van de minst kwalitatieve landbouwgrond, in geval andere ruimtelijke functies uitbreiding behoeven, kan de impact van de ruimtelijke processen op de agrarische sector milderden. Objectieve criteria zoals productiviteit, bedrijfseconomische impact, juridische aspecten kunnen een objectieve waardering bieden. De ambitie is om naast de adviserende rol op pro-actieve wijze een meer sturende rol op te nemen vanaf het eerste stadium van afbakening- en vergunningsprocessen. Een geïntegreerde aanpak is hierbij wel een belangrijke voorwaarde.

Door de schaalvergroting in de bedrijfsvoering is een structurele landschapsinpassing van de bedrijfsinfrastructuur ten behoeve van de landschapskwaliteit een noodzaak. Het provinciaal landbouwbeleid besteedt bijzondere aandacht aan agrarische landschapsintegratie door het aanbieden van gratis omgevingsadvies dat een doorslaggevend element is geworden in bouwvergunningdossiers. Om daadwerkelijk uitvoering te geven aan omgevingsadviezen is een unieke samenwerking opgezet tussen de provincie Limburg, het Limburgs Steunpunt Rurale Ontwikkeling vzw (LISRO) en land- en tuinbouwers via het project: 'Boeren planten bij boeren'. Landbouwers met een seizoensgebonden tekort aan werk, worden ingeschakeld bij de uitvoering van omgevingsplannen van collega-landbouwers. Omwille van het geslaagde opzet wordt voor het komende jaar het budget verdubbeld. In de loop van 2012 wordt ter lancering van de nieuwe oproep een demodag georganiseerd gekoppeld aan bedrijfsbezoeken met duiding van de voor- en nasituatie. De tendens tot verbrede invulling van de landschapsintegratie heeft ook een meerwaarde op het vlak van biodiversiteit en biedt perspectieven voor biomassa-productie. Hiermee levert deze actie een bijdrage aan de provinciale klimaatdoelstellingen.

Het voorbije jaar is de sensibiliseringscampagne 'Bacterievuur: plaag van tuin tot fruit' gelanceerd. Met 17 partners is een engagementsverklaring ondertekend om samen actie te voeren om bacterievuur te bestrijden en/of onder controle te houden. Naast de continuering van de campagne wordt volgend jaar een stap verder gezet door, in samenwerking met FAVV en VLM, bacterievrije zones af te bakenen zodat de exportmogelijkheden van Limburgs fruit volop kunnen worden benut.

De grootste groep ruimtegebruikers binnen het agrarisch gebied zijn de traditionele land- en tuinbouwers. Een groeiende groep die meer en meer impact heeft op het ruimtegebruik op het platteland zijn de paardenhouders. Om deze evolutie onder de aandacht te brengen wordt, i.s.m. het Vlaams paardenloket, een trefmoment 'Paard en Landschap' georganiseerd.

Begin 2012 wordt het haalbaarheidsonderzoek omtrent de oprichting van hoeve-campings afgerond. Op basis daarvan zal een draaiboek worden opgesteld met als doel een handleiding aan te reiken aan landbouwbedrijven die in het kader van verbreding

een hoevecamping, naast hun reguliere landbouwactiviteiten, willen uitbaten. Vervolgens zullen op 2 of 3 locaties pilootprojecten gelanceerd worden.

Kennisontwikkeling en innovatie

In het licht van de klimaatsverandering, schaarser wordende grondstoffen en volatiele marktsituaties speelt innovatie, net als in de andere economische sectoren, een steeds grotere rol in de rendabiliteit van de land- en tuinbouw. Het agrarisch innovatie- en duurzaamheidsbeleid wordt gerealiseerd in nauwe samenwerking tussen de provincie Limburg en de Limburgse praktijkcentra pcfruit, PIBO-Campus en PVL.

De provinciale coördinatie van het demonstratief praktijkonderzoek van PIBO-Campus en PVL garandeert een maximale inzet op Vlaamse en Europese subsidiekanalen. Door een verhoogde nominatieve toelage wordt de structurele werking van beide praktijkcentra inhoudelijk verder verdiept zodat de onderzoekswerking en voorlichtingsrol ten aanzien van de Limburgse akkerbouw en melkvee- en varkenshouderij nog kan worden versterkt. Verder biedt het provinciaal agrarisch onderzoeksfonds aanvullende ondersteuning aan PIBO-Campus en PVL ten behoeve van demonstratief praktijkonderzoek. De subsidiëring wordt in 2012 gehandhaafd en waar mogelijk wordt samenwerking tussen beide praktijkcentra gestimuleerd.

Duurzaam beheer van de natuurlijke hulpbron bodem vormt het fundament van de productiviteit en rendabiliteit van de erosiegevoelige Zuid-Limburgse akkerbouwpercelen. Het Interreg-project 'BodemBreed', dat doel heeft om vanuit kennisvragen maatregelen voor een bewuster bodemgebruik te onderzoeken en uit te testen, is tot juni 2012 verlengd om de bekomen kennis en ervaring ruim te kunnen communiceren. Er wordt hierbij beroep gedaan op het ILVO (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek). In 2012 wordt de landbouwsector via brochures, kenniscirkels, demonstraties en een slot-symposium verder aangezet om bewuster om te gaan met de bodem. In Limburg is een belangrijke taak weggelegd voor PIBO-Campus die de afgelopen jaren in het kader van 'BodemBreed' voor 250 000 euro aan praktijkgericht onderzoek heeft uitgevoerd. Om deze praktische expertise en kennis inzake duurzaam bodembeheer uit het project 'BodemBreed' en andere projecten te verankeren en verder uit te bouwen, wordt de haalbaarheid van een structurele onderzoeks- en advieswerking via een Kennis- en Adviescentrum Bodem onderzocht.

De verstrengde doelstellingen van het nieuwe mestactieplan 2011-2014 tengevolge van de nitraat- en fosfaatproblematiek in grond- en oppervlaktewater stellen de Limburgse land- en tuinbouwbedrijven voor grote uitdagingen. In overleg met het pas opgerichte Vlaams Coördinatiecentrum voor de Voorlichting en Begeleiding duurzame

Bemesting (CVBB) zullen de Limburgse praktijkcentra pcfruit, PIBO-Campus en PVL in samenwerking met diverse stakeholders doelgericht en efficiënt inzetten op flankerende maatregelen zoals de begeleiding en voorlichting van land- en tuinbouwbedrijven via o.a. de oprichting van waterkwaliteitsgroepen en de uitvoering van demonstratieprojecten. In dat kader wordt ook de ondersteuning van land- en tuinbouwers die bodemstalen laten analyseren voor een goed nutriëntenbeheer aangehouden.

Innovatieve toepassingen op basis van high-tech precisielandbouw kunnen een win-winsituatie zowel voor landbouw als milieu betekenen. In samenwerking met PIBO-Campus en andere betrokkenen in Zuid-Limburg wordt ingezet op de oprichting van een Kennis- en Adviescentrum Precisielandbouw. Dit centrum heeft tot doel het regionale expertisecentrum inzake onderzoek, voorlichting, advisering en demonstratie van precisielandbouwtoepassingen te worden.

Om de toepassing van niet-kerende bodembewerking en precisielandbouw verder te promoten, wordt de oprichting van een machinerie onderzocht. Heel wat aangepaste machines en technologische toepassingen zijn immers nog duur en worden per landbouwer onvoldoende gebruikt om rendabel te zijn. Via een machinerie wordt de aankoop wel rendabel waardoor deze innovatieve technieken veel sneller in de praktijk zullen ingevoerd worden.

"Agroforestry", het strooksgewijs combineren van akkerbouw met bomen, wordt in 2012 ondersteund vanuit de provincie Limburg. Als aanvulling op de financiële stimulators vanuit de Vlaamse overheid zal de provincie deze duurzame maatregel verder onderzoeken en promoten.

Dankzij aanzienlijke inspanningen kan de land- en tuinbouwsector een daling van de uitstoot van broeikasgassen van bijna 20 % ten opzichte van het niveau van 1990 voorleggen en scoort daarmee beter dan andere sectoren. Om deze positieve evolutie te handhaven is blijvend onderzoek, demonstratie, voorlichting en sensibilisering nodig. De oprichting van een energiebedrijf in de landbouw kan faciliterend werken ten aanzien van de begeleiding van land- en tuinbouwers naar een spaarzaam en alternatief energiegebruik door het bundelen van kennis en het opheffen van hinderpalen. Anderzijds wordt meer en meer duidelijk dat de land- en tuinbouwsector een onmiskenbaar deel van de oplossing is van de actuele klimaat- en energievraagstukken, denken we maar aan duurzame biomassaproductie. De Dienst Landbouw en Platteland wenst de nodige omkadering te bieden om de impact van deze nieuwe ontwikkelingen op het vlak van ruimtelijke planning, productie- en verwerkingstechnieken en de rendabiliteit van bedrijven te onderzoeken en erop te anticiperen. Tevens is er een dringende noodzaak om de effecten van de klimaatverandering op het Limburgse landbouwproductiepotentieel op middellange en lange termijn in te schatten met het oog op een duurzame, lokale voedselproductie.

Het Proefcentrum Fruitteelt, kortweg pcfruit, is het Vlaams toonaangevende kenniscentrum voor de fruitteelt, waarvan de naam en faam ver buiten de landsgrenzen bekend is. Dankzij aanzienlijke investeringen met Europese, Vlaamse en provinciale middelen wordt in 2012 de fysieke centralisatie en de uitbouw van de noodzakelijke moderne infrastructuur gefinaliseerd op de nieuw verworven terreinen op de centrale site in Sint-Truiden. Samen met de herbestemming van de proeftuin in Tongeren vormt dit het sluitstuk van het geslaagde fusie- en centralisatietraject waardoor de fruitteeltsector een centraal aanspreekpunt heeft gekregen. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in de versterking van de economische en teelttechnische slagvaardigheid van de Limburgse fruitsector en in de verdere ontwikkeling van pcfruit tot hét Vlaams kenniscentrum voor de fruitteelt. Hiertoe wordt de financiële ondersteuning voor pcfruit in 2012 verder gezet.

Om innovatie in de land- en tuinbouw te stimuleren organiseert de provincie in 2012 een innovatiewedstrijd waarbij 25 000 euro is voorzien voor de 3 beste projecten. Hierbij gaan we op zoek naar product-, proces- of systeeminnovaties die bijdragen tot een klimaatvriendelijke, multifunctionele en/of duurzame landbouw.

Het meerjarige project 'kunstmatige inseminatie van bijenkoninginnen' wordt in 2012 verder uitgevoerd waarbij extra aandacht wordt besteed aan communicatie naar de imkers om het beoogde aantal van 150 kunstmatig geïnsemineerde koninginnen te halen.

In 2012 zal ook de afronding van het project 'ketengerichte aanpak van de primaire sector' plaatsvinden. Het doel is door middel van gerichte acties een aantal knelpunten in de landbouwproductieketen weg te werken. Het wegwerken van deze knelpunten zal direct of op termijn leiden tot een hogere toegevoegde waarde met een hogere slagvaardigheid van de landbouwsector tot gevolg. De Dienst Landbouw & Platteland zal onder meer onderzoeken of de ontwikkeling van een of meerdere glastuinbouwzones in Limburg mogelijk en wenselijk is en waar deze dan best zouden gelokaliseerd worden.

Verbreding en diversificatie

De verbreding in de landbouw heeft gezorgd voor een heel kleurenpallet van maatschappelijke dienstverlening: groene (natuur), blauwe (water), gele (sociale zorg, recreatie en educatie) en rode (energie) diensten. Deze diensten betekenen voor vele land- en tuinbouwbedrijven een toegevoegde waarde. Om de Limburgse land- en tuinbouw hierin te stimuleren en te begeleiden wordt het provinciaal ondersteunend beleid gecontinueerd en inhoudelijk verder verdiept.

In september 2011 is het netwerk 'Boeren met Klasse' gelanceerd. In 2012 wordt dit verder uitgebouwd en wordt naast financiële ondersteuning ook de nodige aandacht

aan inhoudelijke begeleiding besteed. Ook Puur Limburg, het Limburgs distributiesysteem voor hoeve- en streekproducten, wordt verder uitgebouwd met de realisatie van nieuwe regionale verdeelcentra. Hierbij aansluitend wordt een permanente overlegstructuur voor hoeve- en streekproducenten uitgewerkt om op langere termijn een goede samenwerking te bekomen.

Dankzij ondersteuning van de provincie Limburg kunnen land- en tuinbouwers via het LISRO vennoot worden om activiteiten inzake landschapszorg naast hun traditionele bedrijfsactiviteiten te ontwikkelen. Vooral in takken waar er momenteel een laagconjunctuur wordt waargenomen, kunnen landbouwbedrijven middels verbreding een welgekomen aanvullend inkomen realiseren. De actieve rol van landbouwers in het landschap wordt ook steeds meer geapprecieerd door andere actoren in landschaps- en natuurzorg, en de landbouwer wordt dan ook steeds meer landschapsbouwer. Ook in de winterdiensten kunnen steeds meer gemeenten beroep doen op de vennotenwerking, gezien de duidelijk toegenomen interesse van landbouwers voor sneeuwruimen en zout strooien.

In de stimulering van de gele diensten blijft de provincie Limburg partner van het Steunpunt Groene Zorg. De gehandhaafde toelage is erop gericht het zorgaanbod op actieve landbouwbedrijven nog te vergroten.

Ook wordt in het kader van het grootschalig en gebiedsgericht plattelandsproject 'De Wijers' de mogelijkheden onderzocht voor de productie, distributie en promotie van de zoetwatervis als Limburgs streekproduct.

Promotie

De wekelijkse uitzendingen van 'Wakker op de akker' geven de mogelijkheid om de acties en vernieuwingen in de land- en tuinbouwsector bij het brede publiek bekend te maken. Sinds januari 2011 worden alle uitzendingen op de provinciale website gestreamd. Ook in 2012 brengen we wekelijks nieuws vanuit de sector op TV Limburg.

Gedurende verschillende jaren reeds verzorgt de Dienst Landbouw en Platteland de selectie en prospectie van bedrijven alsook de coördinatie met de scholen in het kader van de promotiecampagne 'Op de Siertoer4Kids'. Ook in de toekomst bestaat de ambitie om deze actie, om leerlingen van het 5de en 6de leerjaar van over heel Vlaanderen de kans te geven een professioneel sierteeltbedrijf te bezoeken in de buurt van hun school, te blijven ondersteunen.

In 2012 wil de provincie zowel de impact van het GLB als het belang van de landbouw in de provincie Limburg onder de aandacht brengen, vooral bij jonge Limburgers. Naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van het GLB heeft de provincie hiertoe een

project bij Europa ingediend.

Promotie van de sector zal zoals voorheen ook gebeuren door ondersteuning van derden. Zo is er een jaarlijkse werkingssubsidie aan het Vlaams Infocentrum Land- en Tuinbouw (VILT) en worden diverse verenigingen gesubsidieerd die de sector promoten.

3.2. Versterken van de sociale en economische leefbaarheid op het Limburgse platteland

In het kader van het gebiedsgerichte luik van het Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013 (PDPO II) hebben de provincies, in opdracht van de Vlaamse overheid, een belangrijke bestuurlijke rol. Deze rol vertaalt zich in de uitvoering van de prioriteiten en maatregelen van As 3 en in het vervullen van een coördinerende en ondersteunende opdracht in het kader van de Leader-werking. In beide assen streeft de Provincie Limburg naar hefboomprojecten met een economische finaliteit en een innovatief karakter. De programmaperiode is reeds over de helft en via het Programma voor Plattelandsontwikkeling is in totaal 13 825 482 euro in de provincie Limburg geïnvesteerd. De gezamenlijke cofinancieringsbijdrage vanuit Europa, Vlaanderen en de provincie bedraagt 8 934 826 euro.

Het provinciaal Managementcomité heeft tot op heden reeds 35 projecten goedgekeurd in het kader van As 3. De uitvoering van deze goedgekeurde projecten betekent een totale investering van 7 386 358 euro in de provincie Limburg, waarbij een gecumuleerde Europese, Vlaamse en provinciale cofinanciering van 4 801 132 euro is ingezet. Met 1 657 171 euro draagt de provincie Limburg het grootste aandeel in deze cofinanciering. Ook de Plaatselijke Leader-Groepen kennen een optimale werking. In het kader van de uitvoering van de lokale ontwikkelingsstrategie heeft de Plaatselijke Groep Haspengouw reeds 16 projecten goedgekeurd. Deze projecten vertegenwoordigen een investering van 3 285 627,97 euro in Zuid-Limburg. De totale gecumuleerde Europese, Vlaamse en provinciale cofinancieringsbijdrage bedraagt 2 051 701,58 euro. Wat de Plaatselijke Groep Kempen & Maasland betreft, zijn 19 projecten in uitvoering. Deze projecten hebben een gezamenlijke kostprijs van 3 153 496,02 euro met een bijbehorende cofinanciering van 2 081 992,42 euro.

Ondertussen is het samenwerkingsproject tussen de plaatselijke groepen Haspengouw, Hageland en Hesbaye 'brabançonne' in uitvoering. In 2012 zullen in het kader hiervan een aantal ervaringsuitwisselingsprojecten uitgevoerd worden. Een dergelijk samenwerkingsproject werd inmiddels voor de plaatselijke groep Kempen & Maasland voorbereid. Hieraan wordt in 2012 verdere uitvoering gegeven.